

Universal Design for Learning

At skabe deltagelsesmuligheder for alle elever.

Indhold

1. Kursusdagens mål
2. Hvad er UDL? Hvor kommer det fra, og hvad kan det?
3. Afprøve UDL
4. UDL modellen "Deltagelsesdidaktik" præsenteres
5. Eksempler på undervisning
6. At finde på gode og inkluderende valgmuligheder
7. Planlægge egen undervisning

Frokost og
eftermiddagspause
Og korte pauser undervejs.

Målet med dagen

- Viden om, hvad UDL er, og hvor det kommer fra.
- Erfaringer med, hvordan UDL opleves på egen krop.
- Refleksioner over, hvordan UDL kan anvendes som en didaktisk ramme ind i planlægning, gennemførelse og evaluering af undervisning.
- Tid til at planlægge egen undervisning med afsæt i UDL

Måden vi skal være sammen på:

- Oplæg
- Øvelser
- Refleksioner

Men hvem er vi her i rummet?

Eller

Den mangfoldige folkeskole

- Samtlige 11 nordjyske kommuner og Professionshøjsolen UCN er sammen om det treårige projekt "Den mangfoldige folkeskole".
- Her skal en lang række lokale indsatser være med til at løfte en af folkeskolens største udfordringer: At skabe rum til, at flere børn og unge kan lære og trives i den almene undervisning og deltage i skolens fællesskaber.
- Læs mere på www.denmangfoldigefolkeskole.dk

Og husk "POP"

Og det er vigtigt at vide...

- Vi har ikke oversat den amerikanske udgave af Universal Design for Learning. Vi har lavet en bearbejdning, som passer til dansk skolekontekst.
- Vores tilgang er, at UDL skal udvide de forståelser, som I allerede har omkring undervisning. UDL er et supplement til jeres didaktiske forståelse.

Vi skal tale om undervisning, didaktik og læring....

- som en måde at skabe lærings- og deltagelsesmuligheder for alle elever.

Tænk på en elev, som ikke deltager i dele af din undervisning. Hvad er det i din undervisning, som forhindrer eleven i at være med?

Underviser du de elever, som du ville ønske, at du havde eller dem, som du rent faktisk har.

Men hvorfor skal vi lyse på undervisning, didaktik og læring?

Børnesyn og
specialpædagogik

Læringssyn, didaktik og
undervisning

"Når den didaktiske dimension – altså undervisningen – ikke er en del af inkluderingsdiskussionen, kan det medvirke til at cementere en forestilling om, at læreres arbejde kan opdeles i forskellige aktiviteter. Nogle aktiviteter angår undervisning/læring, og andre angår det sociale fællesskab eller trivslen. Arbejdsopgaverne tænkes som adskilte og som nogle, enten lærerne eller andre faggrupper tager sig af på forskellige tidspunkter og steder."

Hedegaard-Sørensen 2022

Hvordan skal min
undervisning se ud, hvis
alle børn skal have
adgang til den?

Undersøgelse fra EVA viser...

FIGUR 3.2

Hvor stor en andel hhv. lyttende/stillesiddende aktiviteter og praktisk opgaveløsning udgjorde af lærernes seneste lektion/modul med en udvalgt klasse (n = 523).

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt folkeskolelærere, der underviser i 2., 6. eller 9. klasse. Danmarks Evalueringsinstitut, 2022.

Note: I spørgsmålet er lærerne blevet bedt om at tænke på seneste lektion/modul med en tilfældigt udvalgt klasse, som de besvarer spørgsmålet på baggrund af (se afsnit om kvantitativ dataindsamling i metodeappendiks, bilag 1).

Note: I figuren er beskrivelserne af svarkategorierne afkortet. Stillesiddende/lyttende aktiviteter udgøres af: formidling, elevfremlæggelse, klassedialog, opgaveløsning på læringsplatforme og opgaveløsning – andet. Praktisk opgaveløsning udgøres af opgaveløsning – på skolen og opgaveløsning – uden for skolen.

Praksisfaglighed

Hvor kommer praksisfaglighedsbegrebet fra?

I juni 2018 blev der indgået en politisk aftale om styrket praksisfaglighed i folkeskolen. Aftalen indeholder fem initiativer:

- Et obligatorisk toårigt praktisk-musisk valgfag i 7.-8. klasse
- Prøve i et praktisk-musisk valgfag
- Styrket praksisfaglighed i den obligatoriske projektopgave i 9. klasse
- Ret til erhvervspraktik i 8. og 9. klasse
- **Udviklingsprojektet Praksisfaglighed i skolen** (projektet blev gennemført og afsluttet i 2019)

Praksisfaglighed handler om koblingskompetence

Krop og erfaring

Krop og erfaring:

- Eleven lærer med hele kroppen.
- Læring foregår i samspil med kroppens aktivitet og den erfaring, der dannes ved at handle, gøre og udføre et fag.

Handling og produkt

Handling og produkt:

- Det eleven gør for at afprøve en idé, få en ting til at ske, eller for skabe et produkt – et skabende element.
- Produkter kan være håndgribelige ting eller udvikling inden for teknologi og digitale medier.

Teori og fag

Teori og fag:

- Når elevernes kropslige erfaringer, deres handlinger og skabelsen af produkter kobles til teorier og fag.
- Eleverne kan bruge teorier og fag for at forstå og sætte ord og begreber på de handlinger og produkter, som de skaber.

Hvordan skaber vi viden? – ”Janus’er & Rikker”

”Chili og Smørret” (Tingseventyr af Grete Wiemann Borregaard, 2002)

Refleksionsspørgsmål til brug i teamet

- Hvilke praksisfaglige elementer har jeg allerede i min almindelige undervisning?
- I hvilke situationer er det nemt at arbejde praksisfagligt? Hvornår er det vanskeligt?
- **Hvordan lader vi eleverne arbejde med viden? Er det teori først og dernæst praksis? – eller omvendt.**
 - Hvilke kvaliteter har de forskellige tilgange?
 - Hvilke udfordringer har de forskellige tilgange?
- Hvad kunne være det første skridt vi i teamet tager for at tilrettelægge en mere praksisfaglig undervisning?
- Har vi brugt for noget særligt fra skolens vejlederteam? Andre kollegaer? Skoleledelsen?

Universal Design for Learning?

Hvor kommer det fra, og hvad kan det?

Didaktisk inklusionsforståelse (Florian og Black-Hawkins)

”...undervisningen skal tilpasses, så den retter sig mod alle lærende. Der skal altså ikke tænkes i et ’de fleste’ og ’de få’, hvor ’de få’ skal tilbydes noget ekstra eller noget særligt. Derudover slås det fast, at inklusion forudsætter en undervisningsplanlægning, der har elevgruppens diversitet som centralt omdrejningspunkt. At lave særlige indsatser for enkelte elever, baseret på individuelle diagnoser eller afvigelser, betegnes som stigmatiserende og ekskluderende over for disse. Inklusion og deltagelse ses som mere end dét at være placeret i et læringsmiljø sammen med andre; nemlig som at være aktivt deltagende i såvel undervisning som i andre aktiviteter i skolen.” (Florian & Black-Hawkins 2011: 818)

(Inklusion er)...at skabe læringsmuligheder og adgang for alle; ved at udvide det, som almindeligvis er tilgængeligt for alle og ikke ved at anvende undervisningstilgange, som retter sig mod ”de fleste” og at lave særlige og ekstra tilrettelæggelser for ”de få” (som oplever vanskeligheder).
(Florian & Black-Hawkins 2011:818)

Hvor kommer UDL fra?

Universal Design – fra arkitekturen:

“the design of products and environments to be usable by all people, to the greatest extent possible, without the need for adaptation or specialized design” (Schreffler et al., 2019)

Læringsbegrebet via guidelines – CAST

(Center for Applied Special Technology):

- Giv flere muligheder for Engagement – læringens *hvorfor*
- Giv flere muligheder for Præsentation – læringens *hvad*
- Giv flere muligheder for Handling og udtryk – læringens *hvordan* (CAST, 2018)

Internationale studier viser, at også undervisere oplever, at UDL forbedrer deres undervisning, at UDL bl.a. betyder en bedre adressering af variation ift. læring og et forbedret forhold til de studerende (Coffman & Draper, 2022;

Hvad er Universal Design for Learning?

De 3 nøglebegreber i UDL er:
Læringsbarrierer, valgmuligheder
og elevperspektiv.

- En måde at tænke undervisning på, hvor der er mange veje til målet, og hvor man fjerner de **læringsbarrierer**, som der kan være for at nå målet.
- Det vil sige en tilgang, hvor man gør det muligt for elever med forskellige læringsforudsætninger at deltage i en undervisning mod det samme mål. For at arbejde med UDL har man brug for en stor viden om elevernes læringsforudsætninger, og det får man ved at arbejde systematisk med **elevernes perspektiv**.
- De mange veje til målet handler om at give eleverne forskellige **valgmuligheder** i forhold til, hvordan de vil arbejde med indholdet. Valgmuligheder i læreprocessen.

Case

6. klasse har dansk, og læreren står ved tavlen og fortæller om, hvordan man laver en personkarakteristik. Hun redegør for indre og ydre karaktertræk ved hjælp af billeder og tekst på tavlen. Eleverne sidder ved deres borde og tager noter. Halvvejs igennem timen uddeler læreren opgaver, hvor eleverne skal lave små eksempler på indre og ydre karaktertræk. Nogle af eleverne arbejder alene, mens andre taler sammen med deres sidekammerat. Efter 10 minutter stopper læreren aktiviteten, og hun gennemgår de svar, som eleverne har skrevet ved at spørge dem, som rækker hånden op. Efter lidt tid begynder hun at spørge elever, som ikke har hånden oppe.

Didaktiske refleksioner

- Hvilke **læringsbarrierer** er der til stede i denne undervisning?
- Hvordan kan undervisningen i højere grad præsentere **valgmuligheder** i forhold til at arbejde med indholdet; personkarakteristik?
- Hvordan kan undervisningen i højere grad præsentere **valgmuligheder** i forhold til måden, hvorpå eleverne demonstrerer det, som de har lært?
- Hvordan kan undervisningen i højere grad tage højde for elevernes **interesse og motivation**?
- Hvordan kan undervisningen i højere grad inddrage **elevernes perspektiv** og deres særlige kompetencer?

Og fokuser på elevperspektivet

- Eleverne skal inddrages som didaktiske aktører i undervisningen (Hedegaard-Sørensen 2020, Skaalvik og Skaalvik 2005)
- Spørge børnene hvad der virker og ikke virker i undervisningen.
- Viden om elevernes forudsætninger er afgørende for, at læreren kan planlægge undervisning for alle.
- Børnene skal inviteres til at bruge refleksion aktivt i det faglige arbejde i undervisningen:
 - vise, hvad de har lært/har fundet ud af
 - tydeliggøre, hvorfor de lærer (med hvilken interesse og motivation)
 - forklare hvordan de har lært, det de har lært
 - foretage kritiske vurderinger
 - vælge egnede læringsstrategier afhængig af indholdet, der arbejdes med
 - være med til at sætte mål for undervisningen

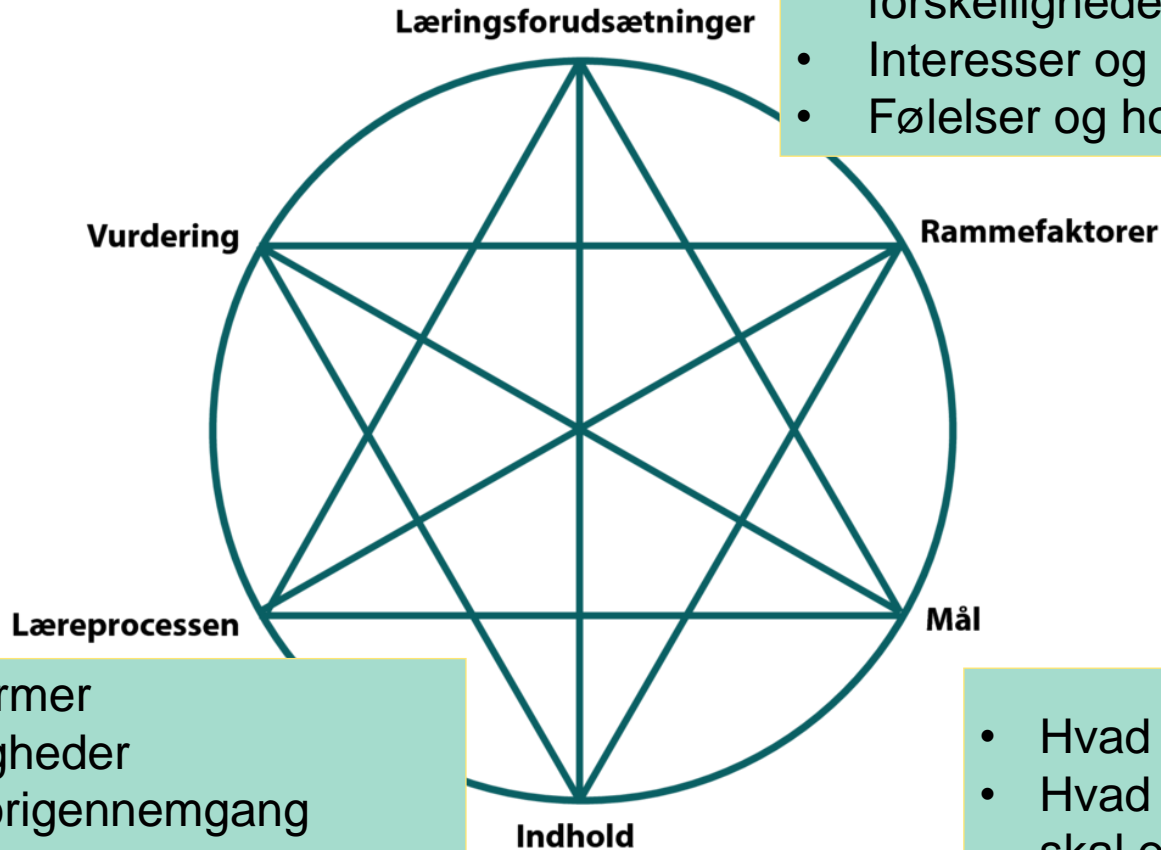
At planlægge undervisning

Hiim og Hippes didaktiske relationsmodel

Hvordan ser god og inkluderende matematikundervisning ud, når jeg har de og de børn og målet er, at de skal lære brøker?

Der er brug for forskellige læreprocesser.

- Kompetencer/forudsætninger
- Eksekutive funktioner/socialkognitive forskelligheder.
- Interesser og motivation
- Følelser og holdninger

- Metoder og arbejdsformer
- Variation og valgmuligheder
- Eksperimenter vs. teorigennemgang
- Elevperspektiv
- Aktivitet vs. passiv elevrolle
- Kropslig, æstetisk, kognitiv
- Anvendelsesorienteret

- Hvad er målet med undervisningen?
- Hvad er det for en læring, som eleverne skal opnå?

UDL på egen krop

Hvorfor falder vi ikke ned fra
Jorden?

Målet med opgaven

- At få viden om tyngdekraft
- At lave en simpel model om tyngdekraft
- At kunne præsentere viden om tyngdekraft

Universet | 11. februar 2017

Hvorfor falder vi ikke ned fra Jorden?

Åbning: Tyngdekraft

- Podcast
- Youtube-video
- Læs en tekst

Radionauterne - For nysgerrige børn

Afsnit 4: Hvorfor falder vi ikke ned fra Jorden?

00:00 | 17:46

Hvad er tyngdekraften?

YouTube · BioKim Official · 10. feb. 2018

Kort præsentation

Fordybelse: Materialer

- Lav en model med papir og tape
- Byg i Lego
- Tegn en model
- Lav en kort video

Videndeling

Universet | 11. februar 2017

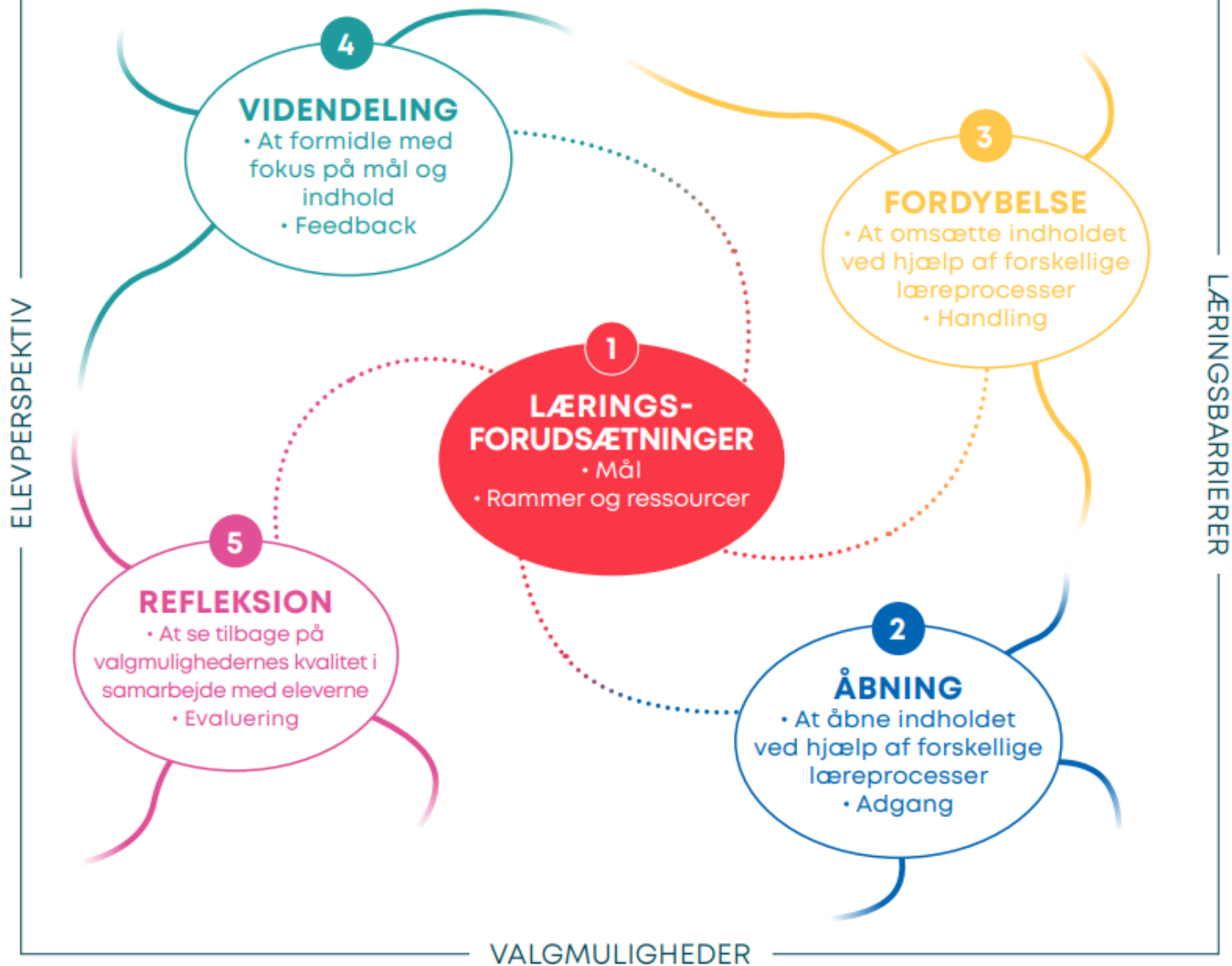
Hvorfor falder vi ikke ned fra Jorden?

Så find læringsbarriererne og giv eleverne valgmuligheder

- *Hvilke elever får læringsmuligheder, når den dominerende form for undervisning består i, at læreren forklarer mundtligt til hele klassen, og så løses et par opgaver eksemplarisk ved tavlen af læreren. Herefter arbejder eleverne i bogen.*
- *Hvilke elever får læringsmuligheder, når den dominerende form for undervisning består i en mere skabende og problemløsende tilgang til matematik?*
- *Hvilke elever får læringsmuligheder, når den dominerende form for undervisning er samarbejde og dialog eleverne imellem? Fx Cooperative Learning*

DELTAGELSESDIDAKTIK

Haaber, Krogholm Olesen, Westmark (2023)

Undervisningsdifferentiering eller UDL?

Motivation og engagement

- I virkeligheden kan det være en idé at starte med motivations-princippet, når vi planlægger undervisning. Her får vi nemlig (også) indsigt i, hvilke valgmuligheder, der kan være givtige at implementere.

Hvordan indtænker du elevernes motivation og engagement, når du planlægger undervisning eller pædagogiske aktiviteter?

Hvordan får du viden om, hvad der interesserer og motiverer dine elever?

Ledelsen overvejer:
Hvordan understøtter du lærerne og pædagogerne i at indtænke dette element i undervisningen?

Undervisningseksempler

Dansk i 8. klasse

At åbne indholdet

Læreren står ved tavlen og redegør kort for, at dagens lektion skal omhandle sanseligt skriftsprog. Eleverne har herefter følgende valgmuligheder:

Valgmulighed 1:

Læs en sanselig tekst og streg de sanselige ord under, som du møder undervejs.

Valgmulighed 2:

Brainstorme sammen 2 og 2 over sanselige ord og lav et mindmap med dem.

Valgmulighed 3:

Lyt til et stykke musik, og skriv de sanser ned, som du får undervejs. Del dem med en makker.

At fordybe sig i indholdet

Eleverne fordeler sig på de forskellige aktiviteter og arbejder med dem i 20 minutter. Herefter samles klassen igen, og eleverne får til opgave at fordybe sig i arbejdet med deres sanselige ord på én af følgende måder:

Valgmulighed 1

Skriv eller indtal en tekst om et sted, hvor du har holdt ferie. Brug mindst 5 af dine sanselige ord i teksten.

Valgmulighed 2

Lav en hjemmeside, som reklamerer for en feriedestination. Brug billeder og mindst 5 af dine sanselige ord.

Valgmulighed 3

Udvælg 5 af dine sanselige ord og find et eller flere stykker musik, som passer til disse ord. Skriv eller indtal stikord, som forklarer, hvordan det sanselige ord hænger sammen med musikken.

Videndeling

- Eleverne deles ind i 5- mandsgrupper. Grupperne er blandet på tværs af de forskellige valgmuligheder.
- Eleverne har hver især 3 minutter til at fremlægge deres "produkt".
- Herefter skal eleverne forholde sig til følgende tre spørgsmål (i den skriftlige eller indtalte logbog)
 - Hvad har jeg lært, og hvordan har jeg lært det?
 - Var mine valg kloge og gode for mig?
 - Hvornår er jeg særligt motiveret i undervisningen? Hvorfor?

At finde på gode og inkluderende valgmuligheder

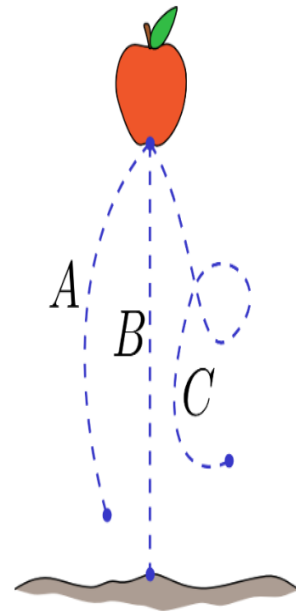
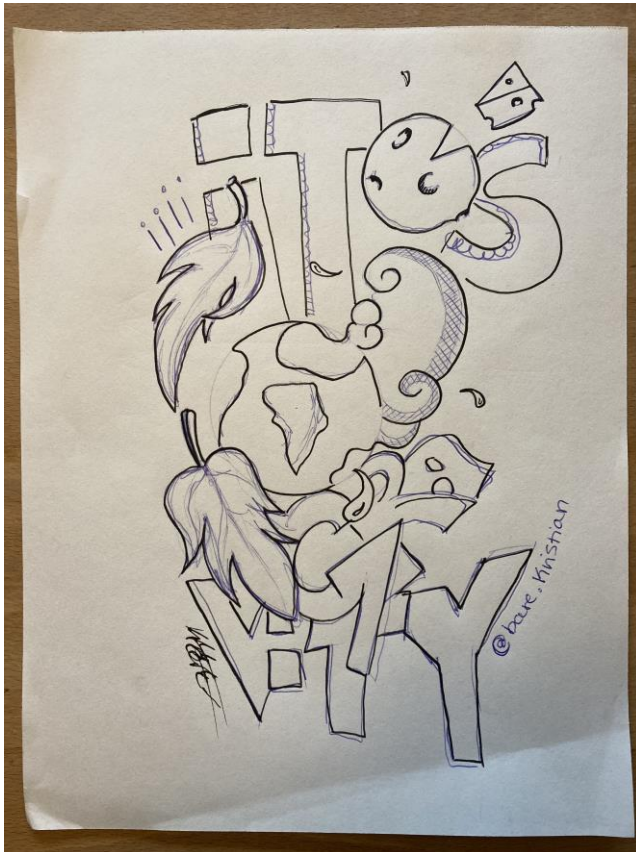
At sætte undervisning og didaktik på dagsordenen.

Som professionel skal jeg have mulighed for at reflektere over min undervisning. Hvorfor gør jeg som jeg gør, og er det hensigtsmæssigt i forhold til de børn, som jeg arbejder med og de mål, som jeg har for undervisningen?

Quiz og byt

Hvad er kvalitet i læring? Hvordan ser det ud?

Virkningen:

$$S_A = 4.3 \text{ m}^2\text{kg/s}$$

$$S_B = 0$$

$$S_C = 10.8 \text{ m}^2\text{kg/s}$$

I det tidsrum, det tager et æble at falde mod jorden, kan det følge mange hypotetiske veje [A-C]. Hver vej kan tillægges en værdi kaldet virkningen, som er lavest for den faktiske vej, æblet følger [B]. (Figur: Niels Jakob Søren Loft)

gravitation

Den Store Danske / It, teknik og naturvidenskab / Fysik / Relativitetsteori og gravitation

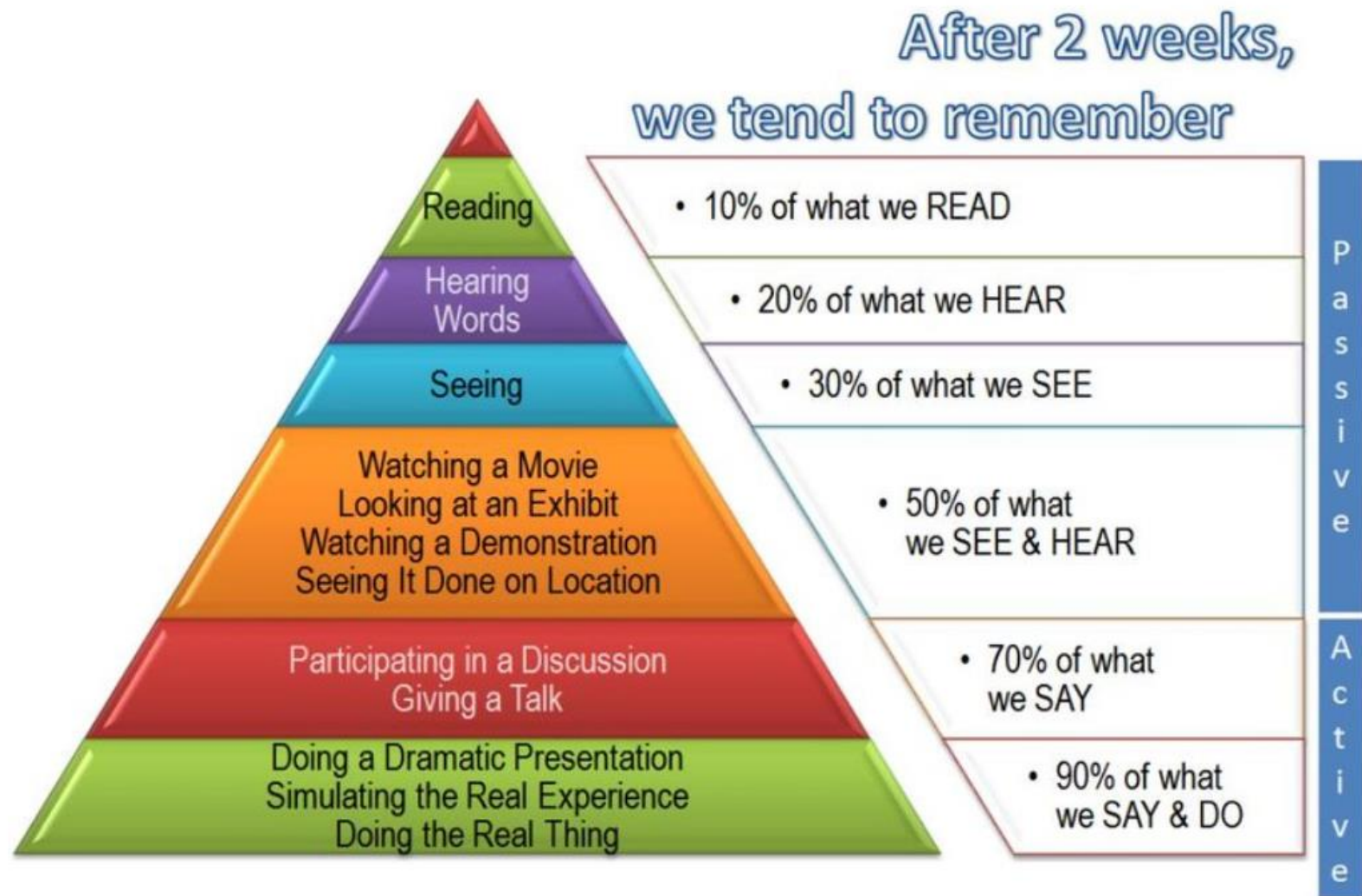
Gravitation er den gensidige tiltrækning mellem genstande. Gravitation kaldes også tyngdekraft.

ETYMOLOGI Ordet *gravitation* er afledt af latin *gravis* 'tung'.

Gravitationen virker mellem alle legemer og er en af de fire fundamentale kræfter, der indtil nu er observeret i naturen. De tre øvrige er hhv. de stærke og de svage kernekræfter samt den elektromagnetiske kraft (Coulombkraften). Gravitationen adskiller sig fra de andre kræfter ved, at den virker på alle partikler i Universet, samt ved, at den under normale omstændigheder altid vil være en tiltrækningskraft.

Over astronomiske afstande er gravitationen den dominerende vekselvirkning på trods af, at fx den elektromagnetiske kraft mellem to

Særdeles vigtig pointe...

4 bud på god og inkluderende undervisning - inspiration til valgmuligheder

1. **Det kropslige** – eleverne lærer, når de bruger kroppen.
2. **Det anvendelsesorienteret** – eleverne lærer, når undervisningen relaterer til deres hverdagsliv.
3. **Det æstetiske** – eleverne lærer, når deres sanser og følelser aktiveres.
4. **Det fællesskabsopbyggede** – eleverne lærer sammen.

1. Det kropslige i undervisningen

"En kropslig og aktiv tilgang til læring er et grundlæggende og afgørende fundament for elevernes læring og mentale udvikling i det hele taget. Det er derfor oplagt, at praktiske elementer, der aktivt involverer kroppen, integreres i så mange aktiviteter som muligt i undervisningen. Hjerneforskning viser, at det at tilegne sig viden kræver elevernes aktive deltagelse i læringsrummet. Gennem en praktisk og kropslig tilstedeværelse udvikles elevernes eksekutive funktioner, som er grundlæggende for al læring. En aktiv deltagelse i læringsaktiviteter er med andre ord en måde at lære på" (Fredens 2018).

Eksempel:

En lærer i matematik arbejder med bevægelsesmatematik, når 5.b hver fredag har matematik i multihallen, og eleverne fx hopper tabeller, løber stafet eller spiller stikbold, mens de løser matematiske opgaver.

2. Det anvendelsesorienterede i undervisningen

Elevernes hverdagsliv spiller en stor rolle i den praksisnære og anvendelsesorienterede undervisning. Ved at relatere til deres hverdagsliv, kommer faget til at give mening for eleverne, og de oplever og bliver opmærksomme på fagets 'brugsværdi', og på hvordan de kan bruge faget til at orientere sig i og deltage i livet uden for skolen.

Eksempel ***i matematik***: procentregning i forhold til udsalg, ***i dansk***: brug af skriftsproget til at udtrykke sine holdninger demokratisk, ***i idræt eller biologi***: hvordan man passer på sin krop, når man dyrker idræt, ***i fysik***: viden om brandtrekanten, når man skal slukke et bål, ***i engelsk***: så man kan forstå teksterne i musikken eller bestille en sodavand næste gang, man er ude at rejse.

Men det er ligeledes vigtig, at I udvider forbindelser mellem fag og konkrete hverdageksemples til større sammenhænge og eksempler.

Fx kan fysikkens viden om brandtrekanten og bålslukning give anledning til større dialoger om nationale/internationale skovbrande samt de menneskelige og klimamæssige problemer, der kan opstå heraf.

[Hvad er praksisnær undervisning | VPT](#)

3. Æstetiske læreprocesser i undervisningen - mødet mellem indhold og elev

- At lade eleverne sanse, opleve og erfare i undervisningen. I tråd med formålsparagraffen.
- At åbne indholdet i undervisningen ved at give plads til forundring.
- At vække elevernes nysgerrighed og motivation.
- At udvikle elevernes indlevelse i og forståelse af et emne/indhold.

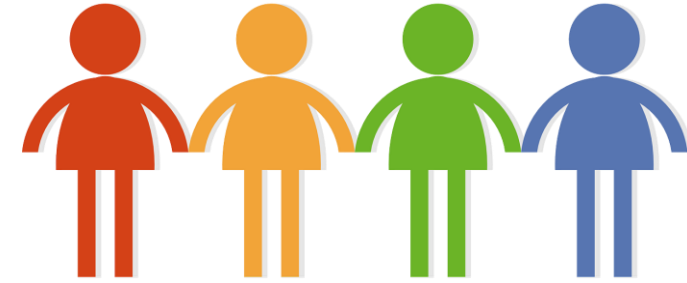

2 eksempler på æstetiske læreprocesser

Natur/teknologilæreren kommer ind med to udstoppede fugle, en spurvehøg og en gråspurv. Hun stiller dem på katederet, tegner fødekæden på tavlen og efterspørger nogle forslag til en dag i de to fugles liv. For den ene fugls vedkommende er det den sidste dag, tilføjer hun bagefter og fortsætter illustrationen om rovfugle og bytte fugle.

Dansklæreren arrangerer et mindre podie midt i klasselokalets hestekoformation og dækker langsomt et bord med dug, kop, underkop og flødekande af mærket blå blomst. Han instruerer eleverne i at være klar til at skrive videre på en fortælling. ”Vi er midt i 30’erne på en gård, og det er en varm sommermorgen på terrassen. Opgaven er, at I skal skrive videre på denne fortælling som I får startet her: *Humblebierne er ivrige. Hun har lige skænket i koppen, teen er næsten blevet for krydret. Han hoster og rømmer sig inde fra stuen. Hun løfter det kølige spejl, reder nynnende det våde hår og ser ham tråde langsomt ud i døråbningens varme. Han har konvolutten i hånden. ”Du” siger han.* Efter denne begyndelse får eleverne 5 minutter til hurtigskrivning/hurtigindtaling. Lad os se, hvad der sker, siger læreren og sætter uret.

4. Fællesskabsopbyggende undervisning

- Elever udvikler sig og lærer igennem deltagelse i fællesskaber.
- At undervise på en måde, som inddrager og samler eleverne.
- Eleverne skal være fælles om at løse opgaverne – fælles konstruktion af viden.
- Undervisningen skal understøtte elev-elev relationen.
- Der er sammenhæng mellem relationer, kommunikation og læring

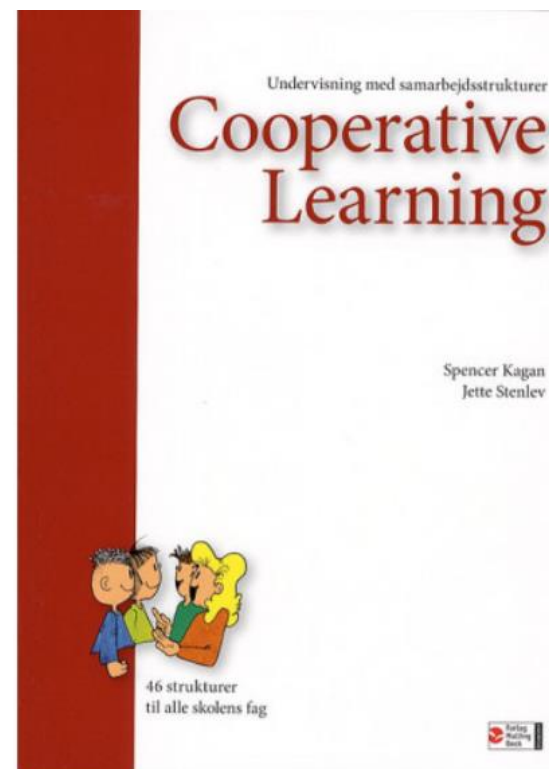
(Rabøl Hansen, Rasmussen og Søndberg, 2022)

Eksempler på fællesskabsopbyggende undervisning

Cooperative learning

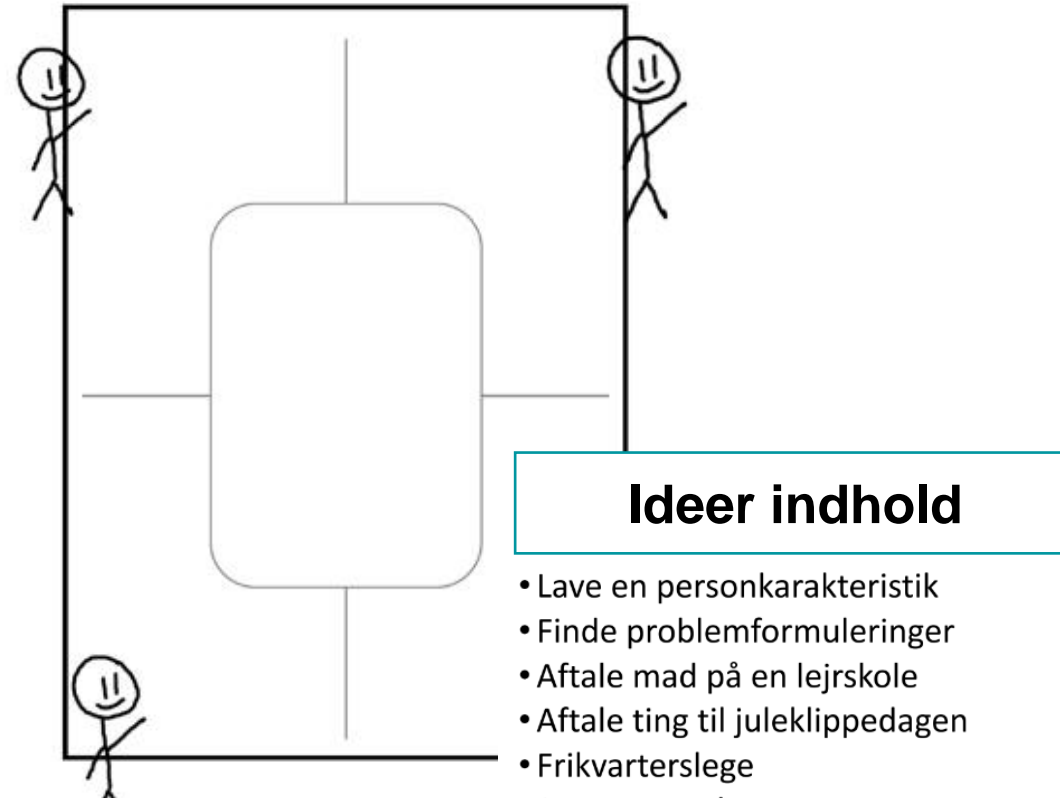
3 eksempler

- Møde på midten
- En for alle
- 4 hjørner

Møde på midten

1. På midten af bordet lægges "møde på midten" papiret.
2. Læreren stiller en opgave eller et spørgsmål.
3. Hver deltager skriver (tegner) alle sine idéer/forslag i det hjørne, han/hun har til rådighed. Der gives en tidsramme, fx 5 minutter.
4. Når tiden er gået skiftes deltagerne til at fremlægge en idé i en "ordet rundt". Hvis der er enighed om idéen, skrives den ind i midten af papiret (de andre behøver ikke at have skrevet det samme). Man må gerne ændre formuleringen, så den bliver fælles.
5. Når alle i teamet har fremlagt en idé hver, går "ordet rundt" igen, til der ikke er flere idéer (eller når tiden er gået).
6. Nu har teamet en række idéer/forslag, som alle er enige om. Dem som står i midten af papiret.

En for alle

En for alle

- Trin 1 Eleverne i teamet giver sig selv numre fra 1-4.
- Trin 2 Læreren stiller et spørgsmål og giver tænketid.
- Trin 3 Eleverne diskuterer, hjælper hinanden og sikrer sig, at alle kender svaret.
- Trin 4 Læreren siger et nummer. En elev med dette nummer bliver bedt om at svare for sit team. Elever fra andre teams med samme nummer kan supplere.

Emne om Grønland - opsamling på forløb

Hvor mange byer på Grønland kan I nævne ?

Hvilke dyr lever på Grønland ?

Hvad ved I om tubilakker ?

Hvordan ser Grønlands flag ud ?

Nævn så mange opdagelsesrejsende som I kan

Hvilke farlige dyr lever på Grønland ?

Nævn så mange grønlandske ord, som I kan

4 hjørner

Det kropslige i
undervisningen

Det æstetiske i
undervisningen

Det
anvendelsesorienterede
i undervisningen

Fællesskabsopbyggende
undervisning

Omsætte til egen praksis

Prøvehandlinger ind i egen undervisning

Prøvehandlingsskema

Problemstilling/undren/fokuspunkt

Hvad er vi optaget af at udvikle?

Prøvehandling

Hvad gør vi konkret i praksis?

Hypotese

Hvad tror vi, der kommer ud af?

Observation

Hvad ser vi?

At give noget videre...

Hvad er de 2 vigtigste ting,
som du vil fortælle dine
kollegaer i morgen?

Litteratur

Podcast om UDL: [POP - På opdagelse i pædagogik og læring: Episode 35 - UDL on Apple Podcasts](#)

Cast hjemmeside: [CAST: About Universal Design for Learning](#)

Austring, B.D. & Sørensen, M. (2006): *Æstetik og læring - grundbog om æstetiske læreprocesser*. SocialPædagogisk Bibliotek, Hans Reitzels Forlag

Florian, L & Black-Hawkins; K (2011): Exploring Inclusive Pedagogy. *British Educational Research Journal* 37(5)

Hiim, H & Hippe, E. (2007). *Læring gennem oplevelse, forståelse og handling*. København: Gyldendalske boghandel

Kasch, H. (2022): *Undervisning for alle – rapport fra et forskningsprojekt om læringsbarrierer*. Forlaget Pendulum

Kluth, P. (2020) *Universal Design Daily. 365 ways to teach, support & challenge all learners*.

Lord Nelson, L. (2021). *Design and deliver. Planning and Teaching using UDL*.

Murawski, W. og Lynn Scott, K. (2019) *What really works with UDL*. Corwin.

Molbæk og Hedegaard Sørensen (2023): *Universal design for learning. Fleksible og inkluderende læringsmiljøer for alle*. Dafolo.

Rabøl Hansen, Rasmussen, Søndberg (2022) *Fællesskabende didaktikker*. KVAN